

VII. SHRNU TÍ

Některé historické procesy, které v pozdní antice³⁰⁷ započaly na bývalých západořímských územích i na teritoriu Byzance (třebaže ve všech oblastech neprobíhaly všechny se stejnou intenzitou), kontinuálně **pokračovaly též** v raném středověku (nárůst kategorie polosvobodného obyvatelstva, ekonomicky i osobně závislého na bohatých soukromnících, propojení panovnické moci s křesťanskou církví, růst společenského vlivu a ekonomického postavení církve, hlavně na Západě úpadek mnohých měst a rustikalizace společnosti).

Kontinuitu přechodu mezi antikou a středověkem podporovalo spojení „barbarů“ s antickým kulturním dědictvím, přebírání římského práva, které zapojili do služeb vlastního vývoje, částečně také přebírání dědictví pozdně římské administrativy a ekonomiky, a rovněž propojení „barbarů“ s křesťanstvím. „Barbaři“ a křesťanská církev jsou tradičně považováni za nositele této kontinuity (církve se též do jisté míry stala dědičkou antiky a její odkaz pomáhala významným způsobem zachovat).

„Barbaři“ rozložili politické a vojenské struktury římské říše na Západě, ale jejich „barbarským“ královstvím se podařilo převzít životaschopné prvky vývoje pozdní antiky, sloužit je s vlastními progresivními vývojovými trendy i překonat některé pozdně antické krizové jevy (např. zde došlo k obdělání ladem ležící půdy, tato království měla účinné „levné“ vojenství a administrativu). Nejúspěšnější z „barbarských“ království, franská říše, stejně tak jako byzantská říše na Východě, se přeměnily ve významné středověké mocnosti.

Epocha pozdní antiky byla důležitým přechodným obdobím světových dějin, časem **transformace zanikající historické epochy v nastávající.**

307 Toto období se zcela nekryje s dominátem. Jeho císařové svými reformami již reagovali na některé krizové jevy pozdní antiky.